

Jámborné Balog Tünde

NAPFORDULÓK

2020-02-03 | PRÓZA

*jaj honnan lesselek
kertről-e utcáról-e*

Hetek teltek el, de még mindig érzem tenyeremen ki sem húlt testének melegét, mert arcát rögtön két kezem közé fogtam, amikor a legidősebb nővér – ráncoktól szabdalt, áldozati füsttől megszurkült bőrével csak Atroposz lehetett, nem egy halottöltötető asszony a prospektúráról – felemelte fejéről a négyszögletű fehér kendőt, amivel épp

úgy volt betakarva, mint Magritte festményének szerelmesei. Homlokát a lepedő vége fedte, csupán arcát láthattam, kihegyesedő orrát, felsértett ajkát és mennyezetre szegezett kék szemét a pupillák feneketlen kútjával. Mezítelen testét fehér vászonlepedőbe csavarták, ahogy évezredek óta mind a holtakat, és a hátán feküdt, szorosan a törzse mellett kinyújtott karral, védtelenül, kiszolgáltatottan. Nem volt nála semmi személyes holmi, egy zsebkendő, egy szemüveg, egy árva picula sem bújt meg a markában; még a botja sem volt vele, hogy rátámaszkodjon az utolsó pillanatban, amikor az innenső világból átlép abba a másikba (*akin nincs se ajtó, se ablak*).

besétált az életembe

Talán nem is volt szüksége rájuk, csak akkor kellettek tartozékok, amikor három emberöltővel ezelőtt zsebre vágott kézzel, felszegett fején puhakalappal, szája sarkában parázsló

cigarettával besétált az életembe, mintegy véletlenül, noha eleve tudtuk, terv szerint működik a világ, kiszabott pályán keringenek sorsok, szerelmek, csillagrendszerek (... *ki volt ez? Hazakísért? Hogy hívják? Mivel foglalkozik? Mért megy úgy, mint egy részeg tengerész?*, faggatott kaput nyitó öcsém, és felajzottan figyelte az imbolyogva távolodó alakot, ahogy eltűnik a sűrű hóesésben).

A kihalt főtéren láttam meg először egy téli napforduló estébe hajló délutánján, az elmúlt évszázad közepén, a Bérpalota előtti mocskos hókupacok között céltalanul lődörögve, ám amikor észrevett minket a barátnőmmel, tétovázás nélkül elindult felénk az Istók patikánál lévő átjárón, elszántan, mint a régi cowboy-filmek deszkavárosában felbukkanó idegen; jóval idősebb volt nálunk, nem hasonlított a srácokhoz, akikkel jártunk, *vajon ki lehet?*, gondolkoztam hangosan, és bár nem kérdésnek szántam, belém karoló barátnőm válaszolt. Furcsa, mély torokhangon beszélt, mintha valaki más szólt volna belőle, talán Klóthó, Ananké életünk fonalát pergető lánya, aki láthatatlanul mögöttünk settenkedett, mióta elindultunk otthonról, nyilván az ő ötlete volt az is, hogy mínusz tíz fokban kerüljünk egyet az elhagyatott korzón, hátha történik végre valami (... *tudom, ki ez: nagynéném férjének a rokona, évekig le volt csukva, nemrég jött haza*, ezt mondta, és csupán hangjának idegensége lepett meg, a tény, hogy a titokzatos idegen börtönben volt, nem. Akkoriban sokan ültek az ismerőseink közül, a katolikus iskola apácáit internálták, apám egyik barátja, a deportálásból szerencsésen hazatért látszerész három évet kapott egy viccért, a szomszédunkat feketevágásért, unokabátyámat összeesküvésért ítélték el, és bár Sztálint tavasszal *elvitte az ördög a pokolba, ahová való* – örvendezett halálhírén galambszelíd nagyanyám –, már senki se remélte, hogy a lidérces korszaknak ezzel vége szakad, és kimennek az oroszok).

magunkra maradtunk

A találkozás elkerülhetetlen volt, barátnőm (vagy mégis Ananké lánya lett volna?) idegesen tépdetni kezdte karcsú ujjával a feje köré csavart gyapjúsál foszladozó végét, és összesodorta a kiszabadult fonalvégeket, azokat babrálta, gombolyította akkor is, mikor az idegen hozzánk szegődött, *te Nelkó néni unokahúga vagy*, mondta köszönés helyett, rám ügyet se vetve, miután utolsót slukkolt a felizzó csikkból és elhajította, tüzes ívet írva a sötétség falára, azután közénk lépett, hogy hármásban rójuk tovább a köröket a kivilágítatlan, üresen kongó kirakatok és piszkos hóbuckák között a hajdani korzón. Rajtunk kívül sehol egy lélek, a kitartóan üvöltő, jeges szélben alig hallottuk egymást, csak a farkasok ordítása hiányzott, *fázom, hazamegyek*, szólalt meg barátnőm ezúttal a saját hangján, az egykori kereskedőház nagykapuja döngve

csapódott be mögötte, és mi magunkra maradtunk a téli napforduló végtelen éjszakájában a halott költők eleven sorai között, mert versekről kezdtünk beszélni: ő – a rezignált felnőtt, aki megjárta a pokol bugyrait – Dantét idézte az elmúlt szép időkre emlékezés fájdalmasságáról, én – a világ meghódítására készülő kamaszlány – Villont és Kosztolányit, így értük el Vizes utcai házunkat, és csak ott vettük észre, hogy közben megenyhült az idő, elállt a szél, a villanykarókon nem csörömpöltek már a zománcozott bádogg lámpaernyők, szállingózó hópelyhek olvadtak el a szám szélén és a szempillámra hulltak, belepték kalapja homlokba húzott szélét, és vállára hópillék telepedtek, talpunk alatt fehér lett a mohos téglajárda (*Aznap többet nem beszéltünk azontúl*), némán álltunk a lámpa alatt, és néztük egymást a tündöklővé változott télben. Volt valami a szemében, amitől azt hittem, megcsókol, de aztán elfordult, *szevasz kölyök, még találkozunk*, szólt vissza a válla fölött, és egy Gershwin-dallamot fütyülve elindult az ótemplom felé. Kalapáló szívvel rántottam meg a rézcsengő kifényesedett fogantyúját, és nem tudtam mit mondani öcsém rám zúduló kérdéseire.

Menjen el, nem maradhat itt tovább, hozott vissza az aszott arcú nő könnyörtelen hangja a jelenbe, és karomszerű kezével ráterítette a még mindig meleg arcra a fehér kendőt, amitől teljesen valószínűtlenné vált az egész, szürreálisabbá Magritte-nél vagy Segal gipszöntvényeinél, *ha hazamegyek, gondoltam, véget ér ez a rémálom, otthon vársz rám, nézed az órát, hogy mikor érkezem, nem sétálhatsz ki csak így az életemből hat és fél évtized után*, az asszony azonban visszaadta a pénzt, amit sötétkék köpenye zsebébe gyúrtem, és akkor villámcsapásként járt át a felismerés: az a hideg fémtárgy, amihez közben hozzáértem, Atroposz ollója volt, és mellette kettévágott fonalgombolyag lapult.

Borongós, hideg időben temettük, a téli napfordulón, amikor leghosszabb az éjszaka ezen a féltekén, három nappal karácsony előtt. Nyitott koporsóban feküdt a ravatalon, csukott szemmel, *Istenem, leragasztották a szemhéját!*, de már ez sem számított. *Szevasz Kója*, mondtam neki, *még találkozunk*. Megsimogattam jéghideg arcát, és ráhúztam a szemfödelet.

kép | metmuseum.org